

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

Τ.Ε.Ι. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ & ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ : ΒΕΝΕΤΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Α.Μ. 4231

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΘΩΜΑΙΔΗΣ ΚΛΕΑΝΘΗΣ

2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
II.	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ & ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	6
	• ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ,ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΝΕΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	8
	• ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	10
III.	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ – ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	14
	• Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΚΡΗΤΗ.....	16
	• Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ.....	18
IV.	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ – ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	27
	• ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ.....	29
	• Ο ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ.....	31
V.	ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	39
VI.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ.....	43

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Κρήτη είναι το μεγαλύτερο και πολυπληθέστερο νησί της Ελλάδας και το πέμπτο σε έκταση μεγαλύτερο της Μεσογείου. Πρωτεύουσα καθώς και μεγαλύτερη πόλη της είναι το Ηράκλειο. Χωρίζεται στους νομούς Ηρακλείου, Χανίων, Ρεθύμνου και Λασιθίου και έχει πληθυσμό 623.065 ανθρώπων (σύμφωνα με απογραφή του 2011). Η Κρήτη ανήκει στη μεσογειακή κλιματολογική ζώνη που προσδίδει τον κύριο κλιματικό χαρακτήρα της, ο οποίος χαρακτηρίζεται ως εύκρατος. Βρέχεται βόρεια από το Κρητικό και νότια από το Λιβυκό πέλαγος. Αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομίας και της πολιτισμικής κληρονομιάς της Ελλάδας, διατηρώντας τα δικά της πολιτισμικά στοιχεία.

Ήλιος και θάλασσα , σημαντικός φυσικός πλούτος , σχεδόν ιδανικές κλιματολογικές συνθήκες , καθώς και λαμπρό ιστορικό παρελθόν , με πλούσια κληρονομιά μνημείων , έκαναν την Ελλάδα από τα παλιά χρόνια τόπο προορισμού τουριστών επισκεπτών που αναζητούν τις ιδανικές διακοπές.

Η ποικιλομορφία και αλληλεξάρτηση των εικόνων , των χρωμάτων, όπως επίσης και τα ιδιαίτερα κλιματολογικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά , προσδίδουν μια μοναδικότητα στον Ελλαδικό χώρο και τους ανθρώπους του.

Ο Φυσικός πλούτος της Ελλάδας είναι γνωστός για την ομορφιά του.

Το απέραντο γαλάζιο της θάλασσας , οι αμέτρητες ακρογιαλιές , τα θεόρατα βουνά , τα καταπράσινα δάση που σφύζουν από ζωή , τα αχανή σπήλαια , οι απότομοι βράχοι, τα δυσπρόσιτα φαράγγια , τα ποτάμια και οι γραφικές λίμνες , αποτελούν πόλο έλξης για τον επισκέπτη που αναζητά την γαλήνη μακριά από πολύβουα τουριστικά θέρετρα.

Στην Ελλάδα ο τουρισμός τα τελευταία χρόνια είναι βασική πηγή εισοδημάτων και ειδικά τώρα με τα οικονομικά προβλήματα της χώρας μας. Έτσι αναπτύσσονται διάφορες μορφές τουρισμού για τις απαιτήσεις των τουριστών που ζητούν να συνδυάσουν τις διακοπές τους με τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα τους καθώς και με δραστηριότητες ποικίλων μορφών.

Η Ελλάδα όμως έχει συνδέσει το όνομα της με την ιστορία και με την κάθε μορφής πολιτισμική δραστηριότητα. Είναι μια χώρα που από άκρη σε άκρη σφύζει από πολιτιστικά στοιχεία , που βρίσκουν την έκφραση τους , σε όλες τις μορφές της τέχνης και της επιστήμης.

Σαφέστατα όμως δεν αρκούν ο φυσικός και πολιτιστικός πλούτος από μόνα τους για να λειτουργήσει η προσπάθεια. Αυτό που χρειάζεται είναι η κατάλληλη υποδομή . Δημιουργία έργων που θα δημιουργήσουν το περιβάλλον για την παροχή εξειδικευμένων και συγχρόνως ποιοτικών υπηρεσιών.

Και εδώ πλέον καλούνται οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί φορείς , να επιδείξουν ενδιαφέρον και δημιουργικότητα, έχοντας ως στόχο την υλοποίηση περισσότερων σχεδίων, που θα εμπλουτίσουν την τουριστική προσφορά, για να ικανοποιηθεί η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση.

Μια ζήτηση που συνδέεται άμεσα με την ανακάλυψη τουριστικών δραστηριοτήτων που συνδυάζουν τα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του τουριστικού φαινομένου.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο του προβληματισμού κινούνται και οι τουριστικές δραστηριότητες που αποκαλούνται «εναλλακτικές μορφές τουρισμού».

Με τον όρο εναλλακτικός τουρισμός ορίζεται το σύνολο των ολοκληρωμένων τουριστικών υπηρεσιών, οι οποίες διακρίνονται από εξειδίκευση ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και προτιμήσεις των πελατών τους, απευθύνονται σε ένα εξειδικευμένο κοινό, στηρίζονται σε οικολογικά ανεκτές και ήπιες δραστηριότητες, ενώ αναδεικνύουν χωρίς να καταστρέφουν τα φυσικά κάλλη μίας περιοχής.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρισμού είναι η αναζήτηση της αυθεντικότητας και της επαφής με την φύση, η άρνηση των απρόσωπων τουριστικών πακέτων, η αποφυγή των κοσμικών παραλιών, ο συνδυασμός των διακοπών με την προσφορά εθελοντικής εργασίας συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και προσφέρει λύσεις σε προβλήματα της τουριστικής εποχικότητας. Θεωρείται μικρής κλίμακας ανάπτυξη του τουρισμού, που προέρχεται και οργανώνεται από τον τοπικό πληθυσμό ή τους τοπικούς φορείς και προσελκύει τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα.

II. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πριν από αρκετές δεκαετίες ξεκίνησαν τα πρώτα δειλά βήματα του μαζικού τουρισμού στην Ελλάδα, ελάχιστα ήταν τα ορατά αποτελέσματα που θα επέφερε ο υπερκαταναλωτισμός ως συνέπεια της τουριστικής διαδικασίας καθώς και η υπερπροσφορά καταλυμάτων λόγω της υπερβολικής εκμετάλλευσης του φυσικού περιβάλλοντος.

Η ανεξέλεγκτη ανάπτυξη τόσο των μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων, όσο και των συνήθως παράνομων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες δεν τηρούν τις προβλεπόμενες προδιαγραφές, καθώς και τα φαινόμενα αισχροκέρδειας, τα οποία δυστυχώς δεν σπανίζουν έχουν συντελέσει αφενός στη σταδιακή καταστροφή τόσο του φυσικού όσο και του οικιστικού περιβάλλοντος και αφετέρου στην αλλοίωση του παραδοσιακού χαρακτήρα της Ελληνικής φιλοξενίας. Παράλληλα με τη σταδιακή υποβάθμιση του περιβάλλοντος ,φαινόμενο το οποίο πλήττει ιδιαίτερα τα Ελληνικά νησιά και τις παράκτιες περιοχές, παρατηρείται σταδιακή υποβάθμιση, αλλοτρίωση και ισοπέδωση της ιδιαιτερότητας των κοινωνικών ομάδων που ζουν στα μέρη αυτά. Επομένως έχουμε μια δευτερογενή μορφή υποβάθμισης σε πολιτιστικό επίπεδο, η οποία οφείλεται στην τουριστική δραστηριότητα ως κύριο μέσο διαβίωσης σημαντικών πληθυσμιακών ομάδων της χώρας.

Παρόλο τα οικονομικά προβλήματα που υπάρχουν στην χώρα μας θα πρέπει το τουριστικό ρεύμα που υπάρχει να το εντάξουμε στην ανάπτυξη της χώρας μας και της οικολογικής διαχείρισης του τόπου.

Η Ελληνική οικονομία στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην τουριστική ανάπτυξη. Ο Ελληνικός τουρισμός θεωρείται ένας από τους πιο βασικούς κλάδους της οικονομίας μας.

Μάλιστα φέτος από ότι προβλέπεται θα έχει μεγάλη ανάπτυξη. Λόγω των καταστάσεων που επικρατούν σε όλο τον κόσμο πρέπει να το εκμεταλλευτούμε και να προσέξουμε τα εξής:

- Να μην υπάρχει κακή ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.
(κακή εξυπηρέτηση, έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού, παράληψη τήρησης κανόνων υγιεινής, αισχροκέρδεια σε βάρος τουριστών).
- Να έχουμε υποδομές από άποψη εγκαταστάσεων και μέσων μαζικής μεταφοράς. (Στην περιφέρεια υπάρχει μεγάλη ανάπτυξη υποδομών. Πολλά από τα αεροδρόμια πλέον έχουν δοθεί σε ιδιώτες και η εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού ιδίως τους μήνες της αιχμής θα είναι ικανοποιητικοί.
- Να μην γίνεται οικολογική καταστροφή τουριστικών περιοχών (συσσώρευση λυμάτων σε παραλίες, καμένα δάση, αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος με την παρεμβολή αυθαίρετων ακαλαίσθητων τσιμεντένιων κτισμάτων).
- Να μην γίνεται υπερκατανάλωση αλκοόλ και ηχορύπανση σε περιοχές με έντονη τουριστική κίνηση.(η έντονη «νυχτερινή ζωή» αποτρέπει τουρίστες ανώτερης εισοδηματικής και πνευματικής στάθμης, από το να επισκεφθούν τις συγκεκριμένες περιοχές, υποβαθμίζοντας έτσι την ποιότητα τουρισμού τους και καθιστώντας τους κατοίκους ανάκανους να αντιδράσουν).
- Να μην υπάρχει ανεξέλεγκτη παραξενοδοχία.
(η μη τήρηση των προδιαγραφών που ορίζονται από το κράτος, οδηγεί στη νοοτροπία του εύκολου κέρδους και τη μη τήρηση των κανόνων υγιεινής).

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ, ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΝΕΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αυτά που αναφέραμε στο προηγούμενο κεφάλαιο και οι εγγενείς αδυναμίες της τουριστικής διαδικασίας με τις επιπτώσεις τους στο φυσικό περιβάλλον και στην πολιτιστική κληρονομιά , οδήγησαν στην αναγκαιότητα εφαρμογής εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Είναι γεγονός, ότι ο τουρισμός με την γενική του μορφή είχε διεισδύσει στην οικονομία κάποιων περιοχών εξαρτώμενων από τον τουρισμό σε τέτοιο βαθμό ώστε να διαβρώσει το οικονομικό σύστημα της χώρας και ιδιαίτερα της περιφέρειας.

Η σχέση του τουρισμού με τον πολιτισμό υπήρξε αμφίδρομη όσο και αντιφατική. Ενώ δηλαδή ο τουρισμός αναμφισβήτητα ωφέλησε τον πολιτισμό «μουσειακά» , ταυτόχρονα τον ζημίωσε λειτουργικά. Αιτία είναι η φυσική φθορά που υφίσταται ένας αρχαιολογικός χώρος από την παρουσία και την «πίεση» ενός μεγάλου όγκου τουριστικού πληθυσμού.

Έτσι λοιπόν οδηγούμαστε στην αναγκαιότητα μια νέας προοπτικής, η οποία θα συνδυάζει την τουριστική και οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου διατηρώντας το παραδοσιακό ύφος του και την ομορφιά του φυσικού περιβάλλοντος του.

Πράγματι δεν είναι λίγοι αυτοί που επιθυμούν να επισκεφτούν ένα μέρος προκειμένου να θαυμάσουν την φυσική του ομορφιά και να απολαύσουν στιγμές ηρεμίας και εκτόνωσης πλάι στη φύση αναζητώντας μια ουσιαστικότερη επαφή με τους ανθρώπους τις συνήθειες τους τις παραδόσεις τους.

Όλο και περισσότερη σημασία δίνεται πλέον στην κάλυψη ειδικών επιθυμιών του τουριστικού κοινού , το οποίο αναζητεί πια κάτι το ξεχωριστό για να ικανοποιηθεί. Μπαίνουμε, επομένως στην λογική της διαφοράς και την απομαζικοποίηση της τουριστικής διαδικασίας.

Οι επισκέπτες έρχονται σ' ένα μέρος προκειμένου να βιώσουν κάτι διαφορετικό είτε αυτό είναι το φυσικό περιβάλλον , είτε ο περιβάλλον χώρος με ότι αυτός περιλαμβάνει. Αυτό που προέχει είναι η γνησιότητα , η παράδοση και η αυθεντικότητα.

Γι' αυτό είναι επιτακτική ανάγκη να υλοποιηθούν τα σχέδια για την αξιοποίηση και τον εμπλουτισμό της τουριστικής προσφοράς με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες θα είναι περισσότερο αποδοτικές , λιγότερο συνδεδεμένες με τη θερινή περίοδο και ακόμα λιγότερο εξαρτημένες από τους μεγάλους διεθνείς οργανισμούς ταξιδιών.

Με αυτό τον τρόπο θα αμβλυνθεί το πρόβλημα της εποχικότητας σε πολλές περιοχές της χώρας, θα ενισχυθεί η περιφέρεια έναντι κάποιων ιδιαίτερα τουριστικών κέντρων, θα γίνει αποκέντρωση και γεωγραφική ανακατανομή της τουριστικής κίνησης , θα αναδειχθούν νέες περιοχές, θα προβληθούν αλλά και θα διασωθούν φυσικοί και ιστορικοί χώροι.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1. ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα βουνά της χώρας μας προσφέρουν δυνατότητες για να αναπτυχθεί υψηλό επίπεδο χειμερινού τουρισμού και πρέπει να αξιοποιηθούν.

Η μορφή αυτή που τα τελευταία χρόνια γνωρίζει σημαντική πρόοδο κινείται μέσα στα πλαίσια μια προσπάθειας για ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος , κυρίως όμως αποσκοπεί στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και τους χειμερινούς μήνες. Η αξιοποίηση των ορεινών περιοχών θα βοηθήσει αρχικά την τουριστική και στην συνέχεια την γενικότερη τους ανάπτυξη (π.χ. χιονοδρομικά κέντρα, ορειβάσια, σπηλαιολογία).

2. ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Ελλάδα μπορεί να αναπτύξει θαλάσσιο τουρισμό, αφού διαθέτει αναρίθμητα μικρά και μεγάλα νησιά, που με κατάλληλα έργα και κατασκευές (μαρίνες, λιμάνια) θα είναι σε θέση να προσφέρουν δυνατότητες ανάπτυξης.

Λέγοντας θαλάσσιο τουρισμό δεν μιλούμε μόνο για τους υψηλών εισοδημάτων τουρίστες που έχουν σκάφος , αλλά εννοούμε ένα σύνολο δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με τον ψυχαγωγικό αθλητισμό όπως το κολύμπι, την ιστιοπλοΐα, θαλάσσιο σκι, κωπηλασία , ψάρεμα , ιστιοσανίδα, καταδύσεις .

Ακόμα θαλάσσιες διακοπές, μικρές κρουαζιέρες ή εκδρομές με ιδιόκτητα σκάφη ή ενοικιαζόμενα γιότ από ολιγομελείς ομάδες τουριστών καθώς και τις πολυήμερες κρουαζιέρες.

3. ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στην Ελλάδα αποδίδεται ο χαρακτηρισμός «αιώνια χώρα των συνεδριών». Αυτό οφείλεται στα πλούσια ιστορικά και πολιτιστικά δεδομένα αυτής της κοιτίδας του πολιτισμού.

Η γεωγραφική θέση της χώρας μας , που αποτελεί την φυσική γέφυρα ανάμεσα σε Ευρώπη, Αφρική και Ασία αλλά και το ειρηνικό κλίμα που επικρατεί σ' αυτήν , μπορούν σε συνδυασμό με ορθολογικό προγραμματισμό και κατάλληλη υποδομή (κατασκευή συνεδριακών κέντρων) να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο έτσι ώστε να αναδειχθεί η Ελλάδα σε διεθνές συνεδριακό κέντρο, προσελκύοντας σημαντικά συνέδρια , αποκομίζοντας πολιτικά, κοινωνικά, τουριστικά και συναλλαγματικά οφέλη. Είναι λοιπόν απαραίτητο ένα πρόγραμμα συνεδριακής τουριστική πολιτικής, με καθορισμό συγκεκριμένων στόχων και εξεύρεση μεθόδων για τη βραχυπρόθεσμη επίτευξη τους.

Ο τουρισμός συνεδρίων μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στη τουριστική αγορά της Ελλάδος, όλες τις εποχές του χρόνου.

Απαιτούνται οι εξής δράσεις:

- Καταγραφή των συνεδριακών υποδομών της Ελλάδας και την κατάρτιση Μητρώου Συνεδρίων και Συνεδριακών Επιχειρήσεων.
- Ρυθμιστικό πλαίσιο για την εύρυθμη λειτουργία των ξενοδοχείων του κέντρου της Αθήνας και την αισθητική αποκατάσταση της περιοχής.
- Στρατηγικός σχεδιασμός για την περιφερειακή ανάπτυξη και τη διάχυση του συνεδριακού τουρισμού στην επικράτεια.
- Αποτελεσματικότερη προβολή της Ελλάδας στη διεθνή αγορά συνεδρίων.

4. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η μορφή αυτή αφορά τον τουρίστα ο οποίος έχει καλύψει το ενδιαφέρον του για τα τουριστικά αξιοθέατα η μνημεία και το ενδιαφέρον του είναι να εναρμονισθεί με τον καθημερινό τρόπο ζωής των ανθρώπων της υπαίθρου που επισκέπτεται.

Είναι πολλοί αυτοί που επιθυμούν να ξεφύγουν από τον τυποποιημένο βιομηχανικό τουρισμό, επιθυμούν την απλή ζωή του χωριού, επιθυμούν να περάσουν τις διακοπές τους μαζί με χωρικούς, πηγαίνοντας στα χωράφια τους ή πηγαίνοντας για ψάρεμα.

Έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου στις αγροτικές περιοχές, με σκοπό την ανάγκη για καλύτερη κατανομή του στο χώρο, τόσο με τη μορφή τουρισμού στην ύπαιθρο (υπαίθριος τουρισμός) όσο και με τις διακοπές με παροχή καταλύματος και τροφής σε αγροκτήματα. Αυτές οι μορφές βρίσκουν απήχηση.

Στην Ελλάδα αυτή η προσπάθεια έγινε πράξη μέσα από τους γυναικείους αγροτουριστικούς συνεταιρισμούς προσφέροντας την δυνατότητα στις αγρότισσες να αποκτήσουν οικονομική αυτοτέλεια.

Μέσω των γραφείων του ΕΟΤ τα γραφεία των συνεταιρισμών παίρνουν ειδικά ερωτηματολόγια από τους ενδιαφερόμενους και ανάλογα με τις απαντήσεις γίνονται συσχετισμοί και διοχετεύονται π.χ. οικογένειες με παιδιά σε σπίτια όπου υπάρχουν συνομήλικα παιδιά ή αυτοί που αγαπούν το ψάρεμα σε σπίτια ψαράδων κ.λ.π.

Είναι από τις σημαντικότερες μορφές τουρισμού γιατί καλλιεργεί τις ανθρώπινες σχέσεις και αναπτύσσει τους δεσμούς σε ανθρώπους διαφορετικών λαών.

Στην χώρα μας υπάρχουν διάφοροι γυναικείοι αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί στον Αγ. Γερμανό στις Πρέσπες , στην Χίο , στην Πέτρα της Λέσβου , στην Άνδρο, στο Πήλιο και φυσικά στην Κρήτη.

5. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Με αυτή την μορφή εναλλακτικού τουρισμού, εξυπηρετούνται άτομα ή ομάδες, οι οποίες για ποικίλους λόγους , κυρίως υγείας ή και κοινωνικούς ακόμη, αντιμετωπίζουν δυσκολία στις διακοπές τους.

Ο απώτερος σκοπός αυτής της μορφής είναι να εξαλειφθούν τα οποιαδήποτε εμπόδια που θα συναντήσουν τα μειονεκτούντα αυτά άτομα και θα τα δυσκολέψουν στην πρόσβαση τους στην τουριστική ιδιότητα.

Δυνατότητες ανάπτυξης υπάρχουν και για άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού : αθλητικός ιαματικός-θεραπευτικός, οικογενειακός.

Πάντως στις νέες ανάγκες για προσφορά που αναζητά ο τουρισμός στην Ελλάδα δύο μορφές αξιοποιούν στο έπακρο υπάρχουσες, ανεκμετάλλευτες όμως, δυνατότητες και προβάλλουν κάποιες πλευρές που έχουν αγνοηθεί. Είναι ο Πολιτιστικός – μορφωτικός τουρισμός και ο Οικολογικός – φυσιολατρικός τουρισμός, μορφές στις οποίες θα γίνει ειδική αναφορά παρακάτω.

III. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ – ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στόχος του πολιτιστικού τουρισμού είναι να αξιοποιηθεί η πολιτιστική κληρονομιά για τουριστικούς σκοπούς και ταυτόχρονα να ενθαρρυνθεί η καλύτερη γνώση του πολιτισμού , της παράδοσης και του τρόπου ζωής των ανθρώπων , με τη διαρκή συμμετοχή στο πολιτιστικό γίγνεσθαι.

Έτσι, ο πολιτισμός γίνεται κάτι ζωντανό, όπου ο καθένας μπορεί να συμμετέχει. Ο επισκέπτης συντελεί στην αναβίωση μιας πολιτιστικής πραγματικότητας, η οποία θα μπορούσε ανά πάσα στιγμή να χαθεί.

Η αρμονική συνύπαρξη πολιτιστικής παράδοσης και πολιτιστικής ανάπτυξης καθίσταται η δημιουργική επίδραση του παρελθόντος στο παρόν και στο μέλλον. Επομένως συνέπεια του πολιτιστικού τουρισμού είναι ο επαναπροσδιορισμός της πολιτιστικής διαδικασίας ως κάτι το ζωντανό .Γι' αυτό το λόγο, είναι αναγκαία η σύνδεση της παράδοσης με το σήμερα, μέσα από την ιστορική συνέχεια ενός τόπου, την οποία ο επισκέπτης θα είναι σε θέση να πληροφορηθεί και να θαυμάσει ενδεχομένως.

Επομένως, είναι απαραίτητη η παιδεία ή ακόμα και η διαπαιδαγώγηση του, η μύηση του σε ένα πολιτισμό , ο οποίος εξ' ορισμού διαφέρει από τον δικό του, ο σεβασμός και η ανοχή απέναντι στο άλλο και το διαφορετικό.

Εφόσον απουσιάζουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, μπορούμε να εικάσουμε ότι ο πολιτιστικός τουρισμός δεν έχει επιτύχει τον στόχο του.

Θεωρούμε όμως, ότι ο περιηγητής που τον έχει επιλέξει, γνωρίζει ή έστω φαντάζεται τις δυνατότητες αυτής του της επιλογής.

Άρα αυτό που χρειάζεται είναι η υποδομή που θα αναλάβει να «διαπαιδαγωγήσει» τον επισκέπτη, να τον φέρει σε επαφή με μια κουλτούρα διαφορετική ίσως από την δική του.

Εδώ, οι φορείς που αναλαμβάνουν το έργο αυτό μπορεί να διακριθούν σε φορείς υπαγόμενους στο κράτος και φορείς που υπόκεινται στην ιδιωτική πρωτοβουλία και διαχείριση. Είναι σαφές, ότι οι κρατικοί φορείς φέρουν σε αυξημένο βαθμό την ευθύνη για την προστασία της πολιτιστικής μας παράδοσης, πρέπει όμως να γίνει παραδεκτό ότι η ιδιωτική πρωτοβουλία πολλές φορές διασώζει λαογραφικές ιδίως παραδόσεις και εκδηλώσεις οι οποίες αλλιώς θα βυθίζονταν στο σκοτάδι. Πολιτιστικός τουρισμός μπορεί να υφίσταται όχι μόνο σε πολυσύχναστους αρχαιολογικούς χώρους , αλλά και σε πιο απόμακρους, ακόμα και δυσπρόσιτους χώρους, οι οποίοι όμως διατηρούν ακόμη κάτι από το φυσικό τους περιβάλλον.

Επίσης, ο πολιτιστικός τουρισμός μπορεί να στραφεί προς κάποιους παραδοσιακούς οικισμούς ορεινούς και απόμακρους, τις φορές όμως που διατηρούνται ακόμη ατόφια στοιχεία του γνήσιου λαϊκού βίου.

Προοπτική του πολιτιστικού τουρισμού επομένως θα πρέπει να είναι η χάραξη πολιτιστικών διαδρομών που θα καλύπτουν κυρίως περιοχές χωρίς ιδιαίτερη τουριστική ανάπτυξη γενικώς καθώς και η οργάνωση της ιδιαίτερης ενημέρωσης και επαφής του επισκέπτη με τους πολιτιστικούς πόρους που θα συναντήσει.

Οι σταθμοί της διαδρομής μπορεί να είναι και βυζαντινά ιστορικά μνημεία, μνημεία της νεότερης ή ακόμη και σύγχρονης ιστορίας, μουσεία, δείγματα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, ακόμη και πολιτιστικά δρώμενα λαογραφικού χαρακτήρα. Στα πλαίσια του υλικού πολιτισμού , ακόμη και η παραδοσιακή «κουζίνα» ενός τόπου είναι άξια για να την επισκεφτεί κανείς. Η οργάνωση μιας τέτοιας διαδικασίας όμως, απαιτεί εγγυήσεις για τη διαφύλαξη του χαρακτήρα ενός τόπου , ο οποίος άλλωστε, αποτελεί το βασικό τουριστικό άρα και οικονομικό κεφάλαιο , όχι μόνο της δεδομένης μορφής αλλά και κάθε εναλλακτικής μορφής.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΚΡΗΤΗ

Η γεωγραφική θέση της Κρήτης υπήρξε καθοριστική για την ιστορική της πορεία στο πέρασμα των αιώνων. Ανάμεσα στις τρεις ηπείρους (Ευρώπη , Αφρική , Ασία) βρέθηκε στη συμβολή των σημαντικότερων πολιτιστικών ρευμάτων , αλλά και στο σταυροδρόμι αντικρουόμενων γεωπολιτικών συμφερόντων και αιματηρών συγκρούσεων.

Μέσα από τις διαδοχικές αλλαγές στις μορφές της κοινωνικής διαβίωσης, οι οποίες προέκυπταν από αλλαγές στο εμπόριο και την οικονομία, αλληπάλληλες εισβολές ή και φυσικές καταστροφές, αναδείχθηκαν νέα πολιτιστικά μορφώματα τα οποία στο σύνολο τους απαρτίζουν την πολιτιστική φυσιογνωμία του νησιού , σε βαθμό τέτοιο , ώστε η Κρήτη και ο πολιτισμός της να αποτελούν αντικείμενο αυτόνομης ιστορικής και πολιτιστικής σπουδής.

Ήδη από την Μινωική περίοδο , η Κρήτη στάθηκε το λίκνο του πρώτου ευρωπαϊκού πολιτισμού , ο οποίος μέσω του εμπορίου διαδόθηκε στον Ελλαδικό και αιγαιακό χώρο και αποτελεί τον προπάτορα του μυκηναϊκού και κλασικού πολιτισμού.

Όπως οι μύθοι για τον Δία και την Ευρώπη ενέχουν στοιχεία ιστορικότητας , έτσι και η προφορική παράδοση η οποία διασώζεται ως σήμερα μέσα από τη λαϊκή κριτική μουσική μαρτυρά κατάλοιπα βυζαντινών και ενετικών επιρροών καθώς και επιρροών από τη μακρόχρονη περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας.

Όλα αυτά τα στοιχεία συντελούν στη γένεση ενός ιδιότυπου , αυτόνομου , μεσαιωνικού πολιτισμού του οποίου δημιούργημα είναι ο Ερωτόκριτος, η έναρξη ουσιαστικά της Νεοελληνικής περιόδου στη Λογοτεχνία.

Εκτός από την μουσική και την ποίηση , ο πολιτισμός στην Κρήτη έχει μια ακόμη βαθύτερη και ουσιαστικότερη παράδοση που αγγίζει τις ρίζες της έννοιας πολιτισμός.

Ως ιδανικός τόπος επίσκεψης και διαμονής Ελλήνων και ξένων ταξιδιωτών, υπήρξε πάντα μια πρόκληση για όσους από τη χαραυγή της Ευρωπαϊκής ιστορίας, οραματίζονταν και πραγματοποιούσαν με τα πρωτόγονα ακόμη μέσα της εποχής, τα εμπορικά, ψυχαγωγικά , μορφωτικά , εξερευνητικά, τουριστικά τους ταξίδια.

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Ο αρχαιολογικοί και ιστορικοί χώροι της Κρήτης, σε συνδυασμό με τη φυσική ομορφιά του τοπίου, αλλά και την παραδοσιακή φιλοξενία, μαγνητίζουν το ενδιαφέρον χιλιάδων επισκεπτών απ' όλα τα μέρη της γης. Ο τουρισμός αυτής της μορφής αν και αποδείχθηκε ωφέλιμος, τόσο οικονομικά, αφού δημιούργησε σημαντικά έσοδα υπό μορφή εισιτηρίων εισόδου και πολιτιστικά αφού έδωσε τη δυνατότητα σε μεγάλο αριθμό τουριστών, να έλθει σε επαφή με το νησί, αφετέρου όμως επιβάρυνε τον περιβάλλοντα χώρο προκειμένου να αποφέρει τα αναφερόμενα κέρδη.

Το τίμημα είναι η φυσική φθορά που υφίσταται οποιοσδήποτε φυσικός και αρχαιολογικός χώρος από την παρουσία χιλιάδων επισκεπτών.

Από την άλλη, ο λαϊκός πολιτισμός της Κρήτης με όλη την παράδοση που περικλείει, χάνει χρόνο με τον χρόνο την αυθεντικότητά του.

Επίσης τα τελευταία χρόνια, έχει μειωθεί η αυτογενής παραγωγή ειδών λαϊκής τέχνης.

Αν και φαίνεται ειρωνεία, πολλές φορές πρέπει να είναι κανείς προσεκτικός όσο αναφορά την προέλευση ενός παραδοσιακού κρητικού κεντήματος, κεραμικού, γλυπτού. Εξαίρεση δεν αποτελούν ως και τα περίφημα κρητικά μαχαίρια.

Επομένως, η προοπτική ανάπτυξης πολιτιστικού τουρισμού στην Κρήτη, θα έπρεπε να έχει πρώτιστο στόχο την διαφύλαξη της μοναδικότητας, της διαφορετικότητας του τοπικού χρώματος στη ζωή, την αρχιτεκτονική, τα ήθη και τα έθιμα.

Ο πολιτιστικός τουρισμός, είναι επόμενο ότι μπορεί να γίνει για την Κρήτη το μέσον για την αναβίωση της παράδοσης και του γνήσιου λαϊκού βίου της.

Συνοπτικά το σχέδιο ανάπτυξης της προοπτικής πολιτιστικού τουρισμού στην Κρήτη διαμορφώνεται ως εξής:

- Τουρισμός σε ήδη συχνά επισκεπτόμενους αρχαιολογικούς χώρους, όχι μόνο σε περιόδους αιχμής.
- Τουρισμός σε λιγότερο προσιτούς αρχαιολογικούς χώρους, διατηρώντας όμως το φυσικό τους περιβάλλον.
- Τουρισμός σε παραδοσιακούς οικισμούς, οι οποίοι διατηρούν έντονα στοιχεία κρητικής λαϊκής παράδοσης.

Ακολουθεί μια πολιτιστική περιήγηση στο νησί:

- 1) Ο **νομός Ηρακλείου** που είναι ο πιο πυκνοκατοικημένος νομός της Κρήτης είναι αυτός που ανέπτυξε τα σημαντικότερα κέντρα του Μινωικού πολιτισμού και συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών ετησίως.

Η πρωτεύουσα του το Ηράκλειο έχει εξελιχθεί σε μεγάλο, αστικό, εμπορικό και αγροτικό κέντρο. Η πόλη αυτή έχει σήμερα 173.993 κατοίκους (απογραφή 2011) και αντιμετωπίζει όλες τις συνέπειες της γρήγορης και απρογραμμάτιστης ανάπτυξης. Ένας πολεοδομικός λαβύρινθος που σφύζει όμως από πνευματική και καλλιτεχνική κίνηση. Στην Λότζια, τον Άγιο Μάρκο και τα μεγάλα ξενοδοχεία οργανώνονται συχνά επιστημονικά συνέδρια και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Η πόλη στεγάζει από τα τέλη του περασμένου αιώνα το Αρχαιολογικό Μουσείο που περιλαμβάνει εκθέματα που προέρχονται αποκλειστικά από την Κρήτη και καλύπτει την χρονική περίοδο από την Νεολιθική εποχή ως τον 4^ο μ.Χ. αιώνα.

Το ιστορικό (Εθνογραφικό) Μουσείο της Κρήτης που συμπληρώνει χρονολογικά το Αρχαιολογικό ως τον αιώνα μας, στεγάζεται στο Μέγαρο Καλοκαιρινού και το Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης που στεγάζεται στην σιναϊτική εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης.

Πολιτιστικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν το παλιό Βενετσιάνικο λιμάνι με το φρούριο Κούλε που χτίστηκε για την προστασία του, τα νεώρια (παλιά βενετσιάνικα ναυπηγεία) και τα τείχη της πόλης όπου στο νοτιότερο σημείο τους και συγκεκριμένα στον προμαχώνα Μαρτινέγκο βρίσκεται ο τάφος του Καζαντζάκη. Άλλα αξιοθέατα είναι η Λότζια κέντρο της ζωής των Βενετών και σημερινό Δημαρχείο, οι ναοί του Αγίου Τίτου, Αγίου Μάρκου, Αγίου Μηνά, Αγίου Πέτρου και Αγίας Αικατερίνης, οι κρήνες Μοροζίνι, Μπέμπο και Πριούλι, η Βικελαία Βιβλιοθήκη.

Στην Πόρτα Ιησού βρίσκεται το Κηποθέατρο Ν. Καζαντζάκης χώρος πολιτιστικών εκδηλώσεων κατά τους θερινούς μήνες.

Ο νομός Ηρακλείου είναι διάσπαρτος από αρχαιολογικούς χώρους και προσφέρει τα σημαντικότερα μνημεία που μπορεί να δει ο επισκέπτης.

- Αρχαιολογικός χώρος Κνωσού. Το κέντρο του Μινωικού Πολιτισμού μεταξύ 2000-1400 π.Χ. αποτελεί το κυριότερο τουριστικό θέλγητρο του νησιού.
- Αρχαιολογικός χώρος Φαιστού. Μια από τις αρχαιότερες πόλεις, η Φαιστός έρχεται δεύτερη σε σπουδαιότητα και έκταση μετά την Κνωσό. Κυρίαρχη πόλη της Μεσαράς με δύο λιμάνια, στα Μάταλα και στον Κομμό.
- Αρχαιολογικός χώρος Αγ. Τριάδος .Ανασκαφές έφεραν στο φώς βασιλική έπαυλη με πλούσιο αρχαιολογικό υλικό.
- Αρχαιολογικός χώρος Γόρτυνας. Ισχυρή πόλη, πρωτεύουσα της Κρήτης των αρχαίων χρόνων. Τα ερείπια της βρίσκονται σκορπισμένα δεξιά και αριστερά του δρόμου μέσα στους ελαιώνες.

- Τύλισος . Στους πρόποδες του Ψηλορείτη μέσα στο χωριό Τύλισος βρίσκεται αρχαιολογικός χώρος, με τρεις Μινωικές επαύλεις.
- Αμνισός. Επίγειο της Κνωσού η αρχαία Αμνισός βρίσκεται στον λόφο Μεσοβούνι. Κοντά βρίσκεται το σπήλαιο «Είλειθυίας» τόπος λατρείας της θεάς γονιμότητας, με πολλά ευρήματα.
- Μάλια. Ερείπια επαρχιακού τύπου Μινωικού ανακτόρου και Μινωικό νεκροταφείο στη θέση Χρυσόλακκος.
- Περιοχή Αρχανών. Στο λόφο Φουρνί το πλουσιότερο Μινωικό νεκροταφείο στο Αιγαίο.

Η έντονη τουριστική κίνηση, ιδιαίτερα τη θερινή περίοδο και τα επακόλουθα αυτής προβλήματα, λειτουργούν εις βάρος της ιστορικής παρουσίας των περιοχών αυτών.

Οι αρχαιολογικοί χώροι στον νομό Ηρακλείου κινδυνεύουν, πράγμα που πρέπει να οδηγήσει το ενδιαφέρον επιστημόνων, Υπουργείου Πολιτισμού και άλλων φορέων σε σύνταξη μελετών προστασίας των χωρών αυτών.

Πέραν των αρχαιολογικών χώρων πολλοί είναι οι τουρίστες που επιθυμούν να γνωρίσουν το χρώμα της Κρητικής παράδοσης, το γνήσιο λαϊκό Κρητικό βίο. Τοπικές εκδηλώσεις πανηγύρια, χοροί, γιορτές κρασιού είναι πρώτης τάξεως ευκαιρία για τον ταξιδιώτη να δει από κοντά την ζωή των Κρητικών.

2) Ο νομός Χανίων έχει πληθυσμό 108.642 (απογραφή 2011).

Η πόλη βρίσκεται κτισμένη επάνω στα ερείπια της αρχαίας Κυδωνίας, γεμάτη από Τούρκικα και νεοκλασικά κτίρια.

Η ανάγκη, του να προστατευθεί η παραδοσιακή φυσιογνωμία της πόλης είναι επιτακτική. Στην προσπάθεια να διεκδικήσει η πόλη ένα σημαντικό μερίδιο στην τουριστική κίνηση, έχει αλλοιώσει σε μεγάλο βαθμό τον παραδοσιακό της χαρακτήρα . Η άναρχη εικόνα συνθέτεται από πολύχρωμα τραπέζια, διαφημιστικές ομπρέλες και ξενόγλωσσες επιγραφές.

Μπορεί να μην υπάρχει ο πλούτος και το πλήθος των αρχαιολογικών χώρων στη Δυτική Κρήτη σε σχέση με την κεντρική και ανατολική όμως έχει σημαντικά πολιτιστικά αγαθά με μεγάλη ιστορική, καλλιτεχνική και αρχαιολογική αξία.

Το αρχαιολογικό μουσείο των Χανίων περιέχει ευρήματα από την Δυτική Κρήτη. Το πολιτιστικό πρόσωπο της πόλης συνθέτουν το Ιστορικό Αρχείο Κρήτης, το Λαογραφικό Μουσείο, η Δημοτική Πινακοθήκη, το Ναυτικό και το Χημικό Μουσείο.

Στην τοποθεσία της αρχαίας Άπτερας σώζεται τμήμα από τα εντυπωσιακά της τείχη. Έξω απ' αυτά εκτείνεται η αρχαία νεκρόπολη της οποίας αρκετοί τάφοι έχουν σκαφτεί.

Στην τοποθεσία της αρχαίας Πολυρρηνίας συναντούμε ερείπια διαφόρων εποχών.

Η δυτικότερη αρχαία πόλη της Κρήτης η Φαλάσαρνα παρουσιάζει ερείπια της πόλης και των τειχών.

Το μικρό χωριό της Σούγιας είναι χτισμένο στα ερείπια της αρχαίας Συίας όπου υπάρχουν ερείπια σπιτιών, θέρμες, τμήμα υδραγωγείου, τάφοι. Κοντά στη Σούγια βρίσκεται η αρχαία Λισσός όπου ο επισκέπτης μπορεί μέσα σ' ένα καταπράσινο τοπίο να δει τον Δωρικό ναό του Ασκληπιού, το αρχαίο Θέατρο, τους τάφους.

Σημαντικές επίσης είναι και η μονή Οδηγήτριας Γωνίας γνωστή για τους αγώνες της και η μονή Χρυσοσκαλίτισσας χτισμένη επάνω σ' έναν πανύψηλο κάθετο βράχο με θέα το Λιβυκό πέλαγος.

Η Δυτική Κρήτη είναι σίγουρο ότι μπορεί να προσελκύσει ανθρώπους με πολιτιστικά ενδιαφέροντα. Χρειάζεται όμως μια κοινή στρατηγική για την ανάδειξη και προστασία των αγαθών αυτών.

3) Ο νομός Ρεθύμνου έχει πληθυσμό 55.525 (απογραφή 2011).

Κρατά καλά φυλαγμένη την παράδοση και την πολιτιστική κληρονομιά του. Η πόλη του Ρεθύμνου εξακολουθεί και σήμερα να μαγεύει τον επισκέπτη με το ξεχωριστό μεσαιωνικό χρώμα της. Χτισμένη δίπλα στην τεράστια αμμουδερή παραλία της, μέσα από αναστηλώσεις, αναπαλαιώσεις και συντηρήσεις διατηρεί τη μαγεία της. Βυζαντινές και Ενετικές εκκλησίες, μινωικές, αρχοντικά, βρύσες, δρομάκια, τζαμιά. Το Ρέθυμνο έχει αξιόλογη πολιτιστική-καλλιτεχνική ζωή. Κυρίως τους θερινούς μήνες όπου έχουμε την πολυήμερη γιορτή κρασιού στο μεγάλο πάρκο, πολιτιστικός Αύγουστος με συναυλίες, θέατρο, χορό, στην ουσία ένα αναγεννησιακό φεστιβάλ, ναυτική εβδομάδα με θαλασσινές βόλτες, επιδείξεις, δωρεάν ψάρι και κρητικό γλέντι.

Η πόλη έχει το αρχαιολογικό μουσείο, το ιστορικό-λαογραφικό και την λαογραφική συλλογή του Λυκείου Ελληνίδων.

Ο νομός σε σχέση με τους άλλους νομούς παρουσιάζει περιορισμένα αρχαιολογικά ευρήματα. Στους Αρμένους Μινωικό νεκροταφείο.

Στον Αξό που διατηρεί το αρχαίο του όνομα βρέθηκαν ερείπια κυκλώπειων τειχών της αρχαίας πόλης. Πολλοί αρχαιολογικοί θησαυροί σ' αυτό το μέρος σκορπίστηκαν ή χάθηκαν. Όμως πλέον ο χώρος προστατεύεται από την Αρχαιολογική υπηρεσία.

Στην Ελεύθερνα βρίσκονται λείψανα του τείχους της αρχαίας Απολλωνίας, τμήματα του υδραγωγείου και των τεράστιων δεξαμενών (40 μ. βάθος) .

Μέσα από το οροπέδιο της Νίδας τριάντα χλμ από τα Ανώγεια, ο επισκέπτης φθάνει στο Ιδαίον Άντρο το γνωστότερο σπήλαιο της αρχαιότητας όπου κατά την μυθολογία μεγάλωσε ο Δίας. Τόπος προσκυνήματος και λατρείας για ταξιδιώτες απ' όλη την Ελλάδα, έδωσε πολλά και σπουδαία ευρήματα.

Στα όρια των νομών Ρεθύμνου και Ηρακλείου συναντούμε το ξακουστό χωριό των Ανωγείων. Σ' αυτό τον τόπο διατηρείται ακέραια η ιστορική και λαογραφική παράδοση στην καθημερινή ζωή. Ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει από κοντά την λαϊκή τέχνη στο σύγχρονο πολύκεντρο και το Λαογραφικό Μουσείο.

Ιστορικό και πολιτιστικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η Μονή Αρκαδίου. Ο επισκέπτης μπορεί να δει στο μουσείο της, συλλογή Βυζαντινών εικόνων, εκκλησιαστικών σκευών, όπλων καθώς και το οστεοφυλάκιο των αγωνιστών του θρυλικού ολοκαυτώματος.

4) Ο νομός Λασιθίου έχει πληθυσμό 75.381 (απογραφή 2011).

Είναι το ανατολικότερο κομμάτι της Κρήτης και χαρακτηρίζεται από μεγάλη τουριστική ανάπτυξη. Η γραφική πόλη του Αγίου Νικολάου, τα θέρετρα της Ελούντας, το οροπέδιο Λασιθίου με τους 7.000 ανεμόμυλους, το Βάι, μοναδικό φοινικό δάσος της Ευρώπης, τα θέρετρα της Σητείας, της Ιεράπετρας, της Αγια-Φωτιάς, του Μακρυγιαλού κερδίζουν την προτίμηση μεγάλου αριθμού τουριστών.

Απ' τις αρχές της Μινωικής εποχής μέχρι την ενετική κυριαρχία το ανατολικό άκρο της Κρήτης ήταν η πύλη του τουρισμού εκείνων των εποχών, από την Ασία, την Αίγυπτο και την Αφρική, είτε για εμπορικούς, είτε για θεραπευτικούς, είτε καθαρά για λόγους αναψυχής.

Η Μινωική Ζάκρος, η Ίτανος, η Ελεία, το Κουφονήσι, η Ψείρα, τα Γουρνιά, η Αρχαία Μίνωα και τόσες πόλεις γνωστές και άγνωστες, ήταν εκείνη την εποχή σταθμοί μετακομιστικοί όπου ανταλλάσσονταν θησαυροί υλικοί και πνευματικοί μεταξύ Κρήτης και Ανατολής.

Μέσω του χώρου αυτού πέρασαν οι πολιτισμοί των Φοινίκων και των Αιγυπτίων και αφού αφομοιώθηκαν στα Μινωικά χωνευτήρια, ακτινοβολούσαν και εξαπλώθηκαν στην Αρχαία Ελλάδα αρχικά με τους Αχαιούς και αργότερα με τους Δωριείς. Η επιρροή της Κρήτης είναι σαφής και αδιαμφισβήτητη για την μετέπειτα εξέλιξη του πολιτισμού στον ευρύτερο Ελλαδικό χώρο.

Η πόλη του Αγίου Νικολάου φιλοξενεί στο αρχαιολογικό της μουσείο ευρήματα από την ευρύτερη περιοχή του νομού. Πλούσιες και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις που οργανώνονται τους θερινούς μήνες.

Η δεύτερη μεγάλη πόλη του νομού η Σητεία με το μεγάλο λιμάνι θα μπορούσε να γίνει βάση για την επίσκεψη της ανατολική ακτής που έχει πλήθος αρχαιολογικών χώρων. Κατοικημένη από την Μινωική εποχή μας δίνει μετά από ανασκαφές στον οικισμό Πετρά, στα ανατολικά, οικισμό της εποχής.

Μοναδικό και το τείχος κυκλώπειας τειχοδομίας στη ρίζα του λόφου. Διαθέτει αρχαιολογικό μουσείο με ενδιαφέρουσα συλλογή και αξιόλογο λαογραφικό μουσείο.

Στη Ζάκρο συναντούμε το τέταρτο σε έκταση μινωικό ανάκτορο της Κρήτης και μέρος της πόλης.

Η Ιεράπετρα διαθέτει σπουδαία αρχαιολογική συλλογή . Σημαντικός ο χώρος των Γουρνιών που ονομάστηκε έτσι λόγω των αρχαίων γουρνών που βρέθηκαν στον αρχαιολογικό χώρο.

Στην Αγ. Φωτιά ανακαλύφθηκε σημαντικό νεκροταφείο από τα μεγαλύτερα της πρώτο-μινωικής εποχής.

Στο Παλαιόκαστρο υπήρξε στην αρχαιότητα σημαντική μινωική πόλη. Ερείπια ήρθαν στο φώς μετά από εκτεταμένες ανασκαφές.

Το νησάκι Σπιναλόγκα με το φρούριο να προστατεύει το λιμάνι της Ελούντας αποτελεί πόλο έλξης των περιηγητών λόγω της ιστορίας και της αρχιτεκτονικής του.

Στο ανεπανάληπτο οροπέδιο Λασιθίου ο πανάρχαιος μύθος της ανατροφής του Δία από την Αμάλθεια στο Δικταίο Άντρο δημιουργεί μοναδικό συναίσθημα στους επισκέπτες. Άφθονα ευρήματα μαρτυρούν τη λατρεία του Δία τα μινωικά χρόνια.

Επίσης πολλά είναι τα γραφικά χωριά που διατηρούν το παραδοσιακό, φυσικό χρώμα τους. Κυριότερα είναι το γραφικό χωριό Κριτσά, γνωστό για τα υφαντά του και ο μικρός παραθαλάσσιος οικισμός του Μόχλου, που παρουσιάζει λίθινα αγγεία από τα σπουδαιότερα της περιόδου.

IV. ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ – ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η ανάπτυξη του οικοτουρισμού αποδίδεται και συναρτάται με ορισμένα προβλήματα που δημιούργησε η αύξηση και κυρίως ο τρόπος ανάπτυξης του μαζικού τουρισμού, προβλήματα κυρίως περιβαλλοντικής και κοινωνικής - πολιτιστικής υποβάθμισης περιοχών ή χωρών, αλλά και άνιση κατανομή του προκαλούμενου οικονομικού οφέλους.

Η αυξανόμενη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, γενικά ή της τουριστικής αγοράς ειδικότερα και οι στόχοι για μια βιώσιμη και αειφόρο τουριστική ανάπτυξη που επιδιώκουν διάφοροι φορείς (διεθνείς, κρατικοί, επιχειρηματικοί) θεωρούνται οι κύριοι προωθητικοί παράγοντες του οικοτουρισμού.

Γενικά, ο οικοτουρισμός ορίζεται ως μια περιβαλλοντικά υπεύθυνη ταξιδιωτική δραστηριότητα, σε σχετικά άθικτες φυσικές περιοχές, με στόχο την απόλαυση και γνωριμία των φυσικών αλλά και ενταγμένων στο φυσικό περιβάλλον, αγαθών. Όντας μια περιορισμένων περιβαλλοντικών επιπτώσεων δραστηριότητα - ή μη καταναλωτική - ο οικοτουρισμός εκτός του ότι προσφέρει ευχαρίστηση / απόλαυση και γνώσεις / εμπειρίες στον επισκέπτη, διατηρεί και ενισχύει την ευημερία των τοπικών κοινοτήτων, που θεωρούνται αναπόσπαστο τμήμα μιας τέτοιας δραστηριότητας και αναπτυξιακής διαδικασίας. Ο οικολογικός τουρισμός είναι μια εναλλακτική μορφή η οποία έχει άμεση σχέση με το αγροτικό περιβάλλον και είναι συνυφασμένος και με δραστηριότητες σε αγροτικούς χώρους, οι οποίες προωθούν την προστασία του περιβάλλοντος και προσφέρει στους τουρίστες θετικές εμπειρίες και ευκαιρίες για γνωριμία με το περιβάλλον και γενικότερα με την ύπαιθρο. Άλλες έννοιες όπως ο τουρισμός φύσεως ή φυσιολατρικός και ο περιβαλλοντικός τουρισμός σχετίζονται με τον οικοτουρισμό και κατά συνέπεια με τον αγροτουρισμό.

Αυτές οι μορφές εστιάζονται σε δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής που χρησιμοποιούν πόρους με ειδικά φυσικά χαρακτηριστικά όπως για παράδειγμα χιόνι, θάλασσα, αέρα ή δραστηριότητες συλλεκτικού χαρακτήρα (κυνήγι - σουβενίρ), με διάφορους βαθμούς επίδρασης στο περιβάλλον. Σ' ορισμένες χώρες της Ευρώπης υπάρχουν διάφορες προσεγγίσεις του οικοτουρισμού που συναρτώνται με προσπάθειες που έγιναν την τελευταία δεκαετία και επικεντρώνονται:

1. Στην αναβάθμιση του αναπτυξιακού μοντέλου μαζικού τουρισμού και στην προώθηση πολιτικών αειφορικής ανάπτυξης (κυρίως σε μεσογειακές χώρες)
2. Σ' ορισμένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού και κυρίως αγροτουρισμού.

Αλλά και η Ελλάδα παρουσιάζει ευκαιρίες για την ανάπτυξη του οικοτουρισμού και εντοπίζονται:

- Στον πλούτο και ποικιλία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων.
 - Στη στήριξη από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο προστατευομένων περιοχών.
 - Στα προσφερόμενα από τον κρατικό τομέα οικονομικά κίνητρα / κονδύλια, εθνικά και κοινοτικά.
 - Στην αυξανόμενη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του κοινού
- Στη συσσώρευση σχετικών με τον οικοτουρισμό και αγροτουρισμό εμπειριών.

Τέλος, σωστή οικοτουριστική αξιοποίηση περιοχών όπως η Εύβοια, ο Όλυμπος, τα όρη Γκιώνα-Παρνασσός-Βαρδούσια, το Δέλτα του Έβρου, μπορεί να αποτελέσει οικονομική διέξοδο για τις απομονωμένες περιοχές, αλλά κυρίως να γίνει το μέσο προστασίας της ίδιας της φύσης.

ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Η ποικιλομορφία που παρουσιάζει το φυσικό τοπίο, η μακραίωνη ιστορία και το μοναδικό κλίμα καθιστούν την Κρήτη έναν από τους κυριότερους τουριστικούς προορισμούς της Ελλάδας, όπου κατά χιλιάδες συρρέουν οι επισκέπτες.

Τα πανύψηλα βουνά της με τα αναρίθμητα μονοπάτια, τα απέραντα φαράγγια, τα δαιδαλώδη σπήλαια συνιστούν τη μοναδικότητα της Κρητικής φύσης και αποτελούν πόλο έλξης για τους οικοτουρίστες που την απολαμβάνουν.

Η Κρήτη χαρακτηρίζεται ορεινός τόπος αφού τα ψηλά βουνά είναι αυτά που συνθέτουν την ιδιαίτερη γεωλογική μορφολογία της. Οι κυριότερες οροσειρές της Κρήτης είναι τα Λευκά Όρη, ο Ψηλορείτης και τα όρη Δίκτη.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό αποτελούν και τα πολλά οροπέδια μερικά από τα οποία μάλιστα είναι εύφορα και πυκνοκατοικημένα. Το πιο γνωστό και εντυπωσιακό, το οροπέδιο Λασιθίου κατοικείται και σήμερα όπως στην αρχαιότητα.

Άλλο χαρακτηριστικό της μορφολογίας είναι και τα πολλά φαράγγια που διασχίζουν κάθετα το νησί. Και ο ρόλος τους είναι σημαντικότερος αφού λόγω του ότι είναι δυσπρόσιτα συμβάλλουν στη διατήρηση της χλωρίδας και της πανίδας του νησιού.

Ο επισκέπτης θα συναντήσει και πολλά σπήλαια τα οποία είναι συνδεδεμένα με τον πολιτισμό και την Ιστορία του νησιού.

Η βλάστηση του νησιού είναι περιορισμένη παρ' όλα αυτά όμως συναντούμε μεγάλο αριθμό διαφορετικών ειδών. Ανθίζουν γύρω στα 2.000 διαφορετικά είδη άγριων λουλουδιών και βοτάνων, πολλά από τα οποία είναι αποκλειστικά ενδημικά της Κρήτης και δεν τα συναντούμε πουθενά αλλού στον κόσμο.

Το νησί έχει και ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα πανίδα. Εκτός των συνηθισμένων ζώων που βρίσκουμε στον Ελλαδικό χώρο, σχεδόν μοναδικό είναι το κρητικό αγριοκάτσικο, το αγρίμι που αποτελούσε ιερό ζώο στην αρχαιότητα, τον κρητικό ασβό, την νυφίτσα, τον φουρόγατο. Από τα πτηνά ξεχωρίζουν ο χρυσαετός και ο γυπαετός είδος μοναδικό στον κόσμο. Η Κρήτη σημειωτέον αποτελεί μεταναστευτικό σταθμό πτηνών μεταξύ Ευρώπης και Αφρικής.

Ο ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Στον επιχειρηματικό χώρο του τουρισμού η αξία ενός χώρου ορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν. Ιδιαίτερα δε για τις παράκτιες περιοχές, η επικρατούσα κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος είναι αυτή που επηρεάζει την επιτυχή λειτουργία τους.

Η άναρχη, απρογραμματίστη και αλματώδης εξέλιξη του τουρισμού στην Κρήτη που είχε ως σκοπό το γρήγορο κέρδος μπορεί να επέφερε μεν άνοδο του οικονομικού δείκτη ευημερίας, συνέβαλε όμως στην ρύπανση και καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος.

Ειδικότερα στις Βόρειες ακτές η αλόγιστη δημιουργία τουριστικών μονάδων, έχει συμβάλει στην τσιμεντοποίηση των ακτών και την ρύπανση τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να έχει υποστεί κλονισμό η θαλάσσια χλωρίδα και πανίδα σε βαθμό που θαλάσσια είδη να απειλούνται με αφανισμό. Τουριστικές μονάδες καταλαμβάνουν ακόμα και βουνοπλαγιές, απειλώντας και δασικές εκτάσεις. Η συμβολή του τουρισμού στην αλλαγή του τοπίου είναι πλέον φανερή και αν προσθέσουμε και ότι ο Έλληνας πάσχει από περιβαλλοντολογική εκπαίδευση κατανοούμε ότι εμείς οι ίδιοι είμαστε αυτοί που βοηθούμε την οικολογική καταστροφή του τόπου μας και δεν έχουμε μάθει να αγαπούμε τον φυσικό μας πλούτο, κληρονομιά που μας δίνεται απλόχερα αιώνες τώρα.

Ο Οικοτουρισμός αποτελεί μια υγιή προς τη φύση μορφή τουρισμού. Σκοπός του είναι η σωστή διακίνηση του τουριστικού ρεύματος στον χώρο (ορεινό ή παραθαλάσσιο). Μάλιστα ο χαμηλός αριθμός ατόμων που συμμετέχουν είναι αυτός που καθιστά τον οικοτουρισμό ποιοτικό.

Στην Κρήτη ο φυσιολατρικός-οικολογικός τουρισμός σαν ιδέα και σαν πράξη έχει ξεκινήσει τα τελευταία χρόνια.

Στις δυο μεγάλες πόλεις λειτουργούν οικοτουριστικά γραφεία που έχουν ως σκοπό να οδηγούν οργανωμένα γκρουπ ελλήνων και ξένων στον φυσικό πλούτο της Κρήτης προσφέροντας τους στην συνάντηση μ' αυτόν αξέχαστες εμπειρίες.

Οι επιλογές για περιήγηση στην άγρια πλευρά της Κρητικής φύσης είναι πολλές και ενδιαφέρουσες. Ορειβατικές διαδρομές, βράχοι για αναρρίχηση, διασχίσεις φαράγγιων, εξερεύνηση σπηλαίων, πεζοπορία σε δάση, πλούσια χλωρίδα και πανίδα για έρευνα.

Προγράμματα που μπορούν να λάβουν χώρα στην Κρητική φύση στα πλαίσια του οικοτουρισμού είναι :

- Πεζοπορία στους ορεινούς όγκους
- Πεζοπορία στα άπειρα φυσικά μονοπάτια
- Εξερευνήσεις σπηλαίων
- Καταβάσεις στα φαράγγια
- Ορειβατικό Ποδήλατο
- Παρατήρηση της πλούσιας πανίδας
- Έρευνα της χλωρίδας

Ξεκινώντας την περιήγηση θα αναφερθούμε στην οροσειρά των Λευκών Όρων. Πρόκειται για μια σειρά εντυπωσιακών βουνών που συνθέτουν ένα αξιόλογο τοπίο ικανό να προσελκύσει πλήθος φυσιολατρών κυρίως την άνοιξη και το καλοκαίρι. Τα βουνά προσφέρουν ποικίλα ενδιαφέροντα ανάλογα με τις απαιτήσεις του περιηγητή . Έτσι μπορούμε να κάνουμε ειδική αναφορά στο ανατολικότερο των βουνών, τον Αγκαθέ που συνδυάζει όλα τα στοιχεία του Κρητικού τοπίου: οροπέδια, φαράγγια, σπήλαια, απότομες πλαγιές.

Το εντυπωσιακά άγριο τοπίο, η εύκολη προσπέλαση και τα καλοδιατηρημένα μονοπάτια, προσδίδουν μια ιδιαίτερη περιηγητική αξία σ' αυτό το βουνό. Ειδικά στο νότιο τμήμα του μια σειρά από μικρά οροπέδια (Καλλικράτη, Ασφέντου), εντυπωσιακά φαράγγια (Σκαλωτή, Πατσιανού, Ασφέντου και Καψόδασους) αλλά και τα ιστορικά χωριά (Ασί Γωνία, Καλλικράτης και Ασφέντον) συνθέτουν ένα αξέχαστο τοπίο.

Ο μεγαλύτερος σε έκταση ορεινός όγκος είναι τα Λευκά Όρη. Τα ψηλότερα τμήματα του, οι λεγόμενες Μαδάρες είναι σκεπασμένα με χιόνια από τον Οκτώβρη ως τον Ιούνιο. Χαμηλότερα υπάρχουν δάση από πρίνους, πεύκα, κυπαρίσσια και σφεντάμους. Οι νότιοι πρόποδες γκρεμίζονται απότομα στο Λιβυκό πέλαγος σχηματίζοντας χαράδρες και φαράγγια. Τα κυριότερα οροπέδια που βρίσκουμε είναι του Ασκύφου και του Ομαλού. Στο μεγάλοπρεπο οροπέδιο του Ασκύφου ο ορειβατικός σύλλογος Χανίων, οργάνωσε πολυτελές καταφύγιο στη Θέση Ταυρή, όπου μπορούν να γίνονται χιονοδρομίες.

Στο γνωστό και ξακουστό οροπέδιο των θρύλων και των παραδόσεων στον Ομαλό η δημιουργικότητα μια ανώνυμης εταιρείας λαϊκής βάσης συνέλαβε στην τουριστική αξιοποίηση του χώρου δημιουργώντας ένα παραδοσιακό αναψυκτήριο και ανακαινίζοντας το τουριστικό περίπτερο στη θέση Ξυλόσκαλο όπου είναι η είσοδος του φαραγγιού της Σαμαριάς.

Σ' αυτό το σημείο αρχίζει η κάθοδος στο φαράγγι. Δύσκολη διαδρομή που διαρκεί περίπου 7 ώρες μέσω ενός σηματοδοτημένου μονοπατιού.

Στα μισά συναντούμε το ερειπωμένο χωριό της Σαμαριάς. Σε κάποια σημεία υπάρχουν πηγές, η βλάστηση οργιάζει, ενώ υπάρχει περίπτωση ο επισκέπτης να θαυμάσει μερικά είδη από τα πιο σπάνια πουλιά.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το φαράγγι της Αγίας Ειρήνης. Και είναι επιβεβλημένη η αξιοποίηση του, πάντα σε ασφαλή πλαίσια για την φύση της περιοχής, για να αποσυμφορηθεί το φαράγγι της Σαμαριάς που κινδυνεύει λόγω υπερτουρισμού.

Μαγευτικό τοπίο συνθέτει και η λίμνη Κουρνά με τα γύρω βουνά να καθρεπτίζονται στα νερά της. Λυγαριές και μυρσίνες σχηματίζουν ένα πράσινο στεφάνι στις όχθες της. Ψηλότερα στη θέση Κεραϊδέ βρίσκεται το σπήλαιο Κουρνά με πανοραμική θέα στη λίμνη. Μικρό, εντυπωσιακό όμως, διακοσμημένο με σταλακτίτες, σταλαγμίτες, κολώνες.

Στα νότια του νομού Ρεθύμνης σχηματίζεται το εντυπωσιακό Κουρταλιώτικο φαράγγι . Η πεζοπορία στο φαράγγι αποτελεί αναμφίβολα πολύ ενδιαφέρουσα φυσιολατρική εμπειρία. Η πεζοπορία συνδυάζεται με κολύμπι αφού στο βάθος του τρέχει ο Κουρταλιώτης ποταμός. Στην πορεία του ο ποταμός κυλά σε μια βλάστηση από πλατάνια, πικροδάφνες, λυγαριές, συκίες, καλαμιές, ελιές, οπωροφόρα δέντρα. Στους γκρεμούς του φαραγγιού υπάρχουν αυτοφυή φυτά με κυρίαρχο τον Κρητικό έβενο. Στο σημείο που το ποτάμι χύνεται στη θάλασσα συναντούμε εξωτικό τοπίο με φοίνικες που όμως κινδυνεύει από ασυνείδητους κατασκηνωτές.

Ένα από τα μεγαλύτερα βουνά στην Ελλάδα είναι ο Ψηλορείτης. Το μεγαλύτερο διάστημα του χρόνου οι κορυφές του είναι σκεπασμένες με χιόνια. Χαμηλότερα συναντάμε δάση από πρίνους, δρείς, αγριοκουκουναριές και κυπαρίσσια. Ο Ψηλορείτης προκαλούσε πάντα το ενδιαφέρον πολλών ορειβατών. Στη θέση Άπλυτρα της Δυτικής Πλαγιάς υπάρχει σε υψόμετρο 1500 μ. καταφύγιο.

Στο κεντρικό άξονα βρίσκεται το οροπέδιο της Νίδας με το ιστορικό σπήλαιο Ιδαίον Αντρο που προκαλεί για εξερεύνηση.

Στις βορειοανατολικές παρυφές πηγάζει ο ποταμός Πλατανές που διαρρέει τα φαράγγια της Καρμάνας και το Πρασανό . Το φαράγγι της Καρμάνας, μικρό, στενό, με ψηλά τοιχώματα προσφέρει σε κάποια σημεία βαθύ νερό για κολύμπι. Το Πρασανό φαράγγι αποτελεί μικρή περιπέτεια. Πεζοπορία, κολύμπι, αναρρίχηση.

Ανατολικά υψώνεται η οροσειρά της Δίκτης. Σ' αυτά τα βουνά απλώνεται το οροπέδιο Λασιθίου. Από τις πιο παραγωγικές περιοχές της Ελλάδος. Εδώ καλλιεργούνται μηλιές, αχλαδιές, αμυγδαλιές, κηπευτικά. Μαζί με τους περίπου 7.000 ανεμόμυλους συνθέτουν μια ζωγραφιά. Στη βορινή πλευρά βρίσκεται το ενδιαφέρον σπήλαιο Δικταίων Άντρο.

Στο σημείο που τα άγρια όρη των Αστερουσίων καταλήγουν στην θάλασσα, είναι χτισμένη η μονή Κουδουμά σ' ένα πραγματικό ερημητήριο. Περιοχή μοναχική προσφέρει σπάνια συγκίνηση στον ταξιδιώτη.

Στην Άρβη υπάρχει ένα από τα σημαντικότερα γεωλογικά φαινόμενα. Ένα φαράγγι δημιουργημένο από ένα πελώριο χώρισμα που σκίζει το βουνό στα δύο, τόσο στενό που δεν περνά άνθρωπος.

Στην έξοδο υπάρχει άφθονο νερό. Στην ανατολική του πλευρά το μοναστήρι της Άρβης ατενίζει το Λιβυκό πέλαγος.

Ταξιδεύοντας με σκάφος στις πανέμορφες θάλασσες της νότιας Κρήτης, δίνεται η ευκαιρία να γνωρίσει ο επισκέπτης, πέρα από τις όμορφες ακρογιαλιές, τα μικρά ψαροχώρια, τις θαλάσσιες σπηλιές που φιλοξενούν είδη της τοπικής θαλάσσιας πανίδας.

Η νήσος Γαύδος, στα νοτιοδυτικά της Κρήτης και σε μικρή απόσταση από αυτή, αποτελεί θαλάσσιο πάρκο στο οποίο επιβιώνουν, προφανώς λόγω της παντελούς έλλειψης τουρισμικής ανάπτυξης θαλάσσια σπάνια είδη (π.χ. μεσογειακή φώκια).

Ότι έχει κατορθώσει να προστατευθεί από τον άνθρωπο και σίγουρα όχι από τον ίδιο, αποτελεί το μέγα θέλημα, την εναλλακτική τουριστική πρόταση.

Η γοητεία της άγριας, παρθένας φύσης, συγκινεί και αυξάνει το κίνητρο για αμεσότερη γνωριμία. Η επιστροφή στο ζωικό και το πρωτόγονο είναι η απάντηση στη σύγχρονη νεύρωση. Εκεί όπου η φύση ξέρει μόνη της να αυτοπροστατευτεί.

Συνοπτικά έχουν παρθεί τα παρακάτω μέτρα:

1. Λήψη μέτρων περιορισμού της υπεδάφιας διάθεσης υγρών λυμάτων από τουριστικές μονάδες και κατοικίες.
2. Λήψη μέτρων για την συνολική αντιμετώπιση των απορριμμάτων.
3. Λήψη μέτρων προστασίας των ειδών της τοπικής πανίδας, η οποία εξαφανίζεται σταδιακά.
4. Λήψη θεσμικών μέτρων προστασίας, αλλά και προβολής-αξιοποίησης των υδροβιότοπων, οι οποίοι μπορούν να λειτουργήσουν στον επισκέπτη εκπαιδευτικά.

Οι ίδιοι οι πολίτες της Ευρώπης έχουν στραφεί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στο περιβάλλον. Ηπιότερες μορφές τουρισμού, νέα πακέτα για παρθένες τουριστικά περιοχές, σεβασμός στις ανάγκες του ανθρώπου για γαλήνη και εσωτερική ισορροπία, αναψυχή και διασκέδαση κατά τη φυσιογνωμία των λαών των χωρών μελών της Ε.Ε., έργα που λαμβάνουν υπόψη την προστασία του περιβάλλοντος και τέλος προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ενημέρωσης κοινού.

Υπάρχει το τελευταίο τμήμα του Ευρωπαϊκού μονοπατιού E4 για την αξιοποίηση φυσιογνωστικών, οικιστικών, αρχαιολογικών και εθνολογικών δυνατοτήτων στη χώρα μας. Το E4 ξεκινάει από τα Πυρηναία και αφού διασχίσει την Ευρώπη και την βαλκανική χερσόνησο καταλήγει στο Μινωικό ανάκτορο της Ζάκρου.

Μια διαδρομή μέσα από μοναδικές φυσικές ομορφιές και ιστορικά μνημεία, που αποτελεί ταυτόχρονα μια διαδρομή στην παράδοση της Κρήτης. Βουνά που ταυτίστηκαν με θεότητες, φαράγγια που φιλοξένησαν Μούσες και Νεράιδες, σπήλαια που γέννησαν θεούς, οροπέδια που έθρεψαν επαναστάτες.

Η δράση της κοινότητας στον τομέα της αλληλεπίδρασης μεταξύ τουρισμού και οικολογίας έχει ως στόχο να ευνοήσει τη μεγαλύτερη μέριμνα για το περιβάλλον.

Για την εφαρμογή της δράσης αυτής λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

1. Υποστήριξη των πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τουριστών και των παρεχόντων σ' αυτούς υπηρεσίες σχετικά με την αλληλεπίδραση τουρισμού και περιβάλλοντος.
2. Χρηματοδότηση κατάρτισης ειδικού κώδικα συμπεριφοράς του τουρίστα απέναντι στο περιβάλλον και έκδοση του σε σχετικό φυλλάδιο. Ο κώδικας θα περιέχει εξειδικευμένα κεφαλαία αναφορικά με τα στοιχεία του περιβάλλοντος (π.χ. ορεινοί όγκοι, ακτές-θάλασσα, βιότοποι).
3. Υποστήριξη των καινοτόμων προτύπων-δράσεων που στοχεύουν στη συμφιλίωση του τουρισμού με την προστασία της φύσης σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο, ιδίως των παράκτιων και ορεινών περιοχών, των προστατευομένων δρυμών και πάρκων.
4. Υποστήριξη της ανάπτυξης δικτύων με αντικείμενο τις διεθνικές ανταλλαγές εμπειριών που αφορούν μεταξύ άλλων τα προβλήματα περιβάλλοντος και την ενδεχόμενη επίλυση τους στα πλαίσια της τουριστικής εκμετάλλευσης των τοποθεσιών και της διαχείρισης τους.
5. Υποστήριξη των πρωτοβουλιών που ευνοούν τις ήπιες μορφές τουρισμού.

Επομένως, η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί βασικό παράγοντα στη προώθηση του τουριστικού προϊόντος, μιας και εξασφαλίζει τα τουριστικά θέλγητρα , αναπόσπαστο κομμάτι της ποιοτικής προσφοράς και λειτουργεί εν συνέχεια το αντικείμενο προβολής για την προσέγγιση του ποιοτικού τουρισμού.

Είναι γεγονός, πως όλοι κατακρίνουμε τις βλαπτικές για το περιβάλλον και για τον τουρισμό ενέργειες, ωστόσο το ζήτημα είναι να προχωρήσουμε ακόμη περισσότερο μπροστά, δηλαδή στην αφύπνιση, την συμμετοχή και την κινητοποίηση.

V. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αν και ο ελληνικός τουρισμός αποτελεί σήμερα τον πιο δυναμικό και αναπτυσσόμενο τομέα της ελληνικής οικονομίας, η Πολιτεία έχει ακόμα πολύ δρόμο μπροστά της να κάνει για να υποστηρίξει αποτελεσματικά αυτόν τον δυναμικό κλάδο. Δρόμο με ολοκληρωμένη τουριστική πολιτική, τουριστική προβολή της χώρας, για εκσυγχρονισμό και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των πάσης φύσεως επιχειρήσεων που προσφέρουν στην τουριστική ανάπτυξη της χώρας.

Ο Τουρισμός βοηθά στην ανάπτυξη και υποστηρίζεται από πολλούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Χρειάζεται κατά συνέπεια εθνικός σχεδιασμός για την τουριστική ανάπτυξη, που να περιλαμβάνει εξειδικευμένα μέτρα για τη δημιουργία σταθερού, ελκυστικού και διαφανούς φορολογικού και εργασιακού περιβάλλοντος ώστε να είναι δυνατή η προσέλκυση επενδύσεων αιχμής. Ειδικότερα προτείνονται:

- Προστασία και ανάδειξη του φυσικού κάλους και των ιδιοτήτων κάθε ξεχωριστού τόπου μέσα από ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό πλάνο που να περιλαμβάνει επί μέρους σχέδια ανά περιφέρεια.
- Ολοκληρωμένο τουριστικό προϊόν βασισμένο στην ποιότητα.
- Ολοκληρωμένη στρατηγική προώθησης των Τουριστικών προϊόντων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Προώθηση σε νέες αγορές (π.χ. Κίνα, Ρωσία)
- Αξιοποίηση και βελτίωση της λειτουργικότητας των τουριστικών υποδομών που υπάρχουν και σύνταξη ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αναβάθμισης και ανάπτυξης του συνόλου των υποδομών.
- Ενίσχυση επενδύσεων για αναβάθμιση και δημιουργία ποιοτικών καταλυμάτων, ξενοδοχείων πολυτελείας, ολοκληρωμένων ποιοτικών συγκροτημάτων και τουριστικής κατοικίας.

- Υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και βέλτιστων πρακτικών.
- Πραγματική απελευθέρωση της κρουαζιέρας.
- Επιχειρησιακή και λειτουργική αναβάθμιση των αεροδρομίων και των λιμένων. Ολοκλήρωση του ειδικού χωροταξικού για το τουρισμό.
- Εισαγωγή ενός απλού, σταθερού και ελκυστικού φορολογικού συστήματος, που θα παραμείνει αμετάβλητο στις βασικές του ρυθμίσεις για τουλάχιστον 10 χρόνια, θα ενισχύσει τις επενδύσεις στο τουρισμό.
- Μείωση του Φ.Π.Α. για το συνολικό εξαγόμενο τουριστικό πακέτο.
- Δημιουργία ελκυστικού τιμολογιακού καθεστώτος για τα λιμάνια και το αεροδρόμιο της Αθήνας, (από τα ακριβότερα της Ευρώπης, εξυπηρετεί 15 εκατ. Επιβάτες ετήσια, ενώ έχει δυναμικότητα για 35 εκατ..)
- Προτεραιότητα στις επενδύσεις τουριστικής υποδομής, στα υψηλής ποιότητας project. Διαδικασία FastTrack για τις μεγάλες επενδύσεις. Μείωση της γραφειοκρατίας για το σύνολο των επενδύσεων.
- Πλήρη άρση του καμποτάζ.
- Τακτοποίηση λιμανιών. Από τα 899 Λιμάνια που διαθέτουμε περίπου τα 2/3 αντιμετωπίζουν προβλήματα με την αδειοδότηση τους και αποκλείονται από τους σχετικούς διαγωνισμούς για χρηματοδότηση έργων υποδομής.

- Προβλήτες για κρουαζιερόπλοια στα Λιμάνια. Ανάπτυξη cruise passenger terminals με προτεραιότητα στις: Κρήτη, Θεσσαλονίκη, Κατάκολο, Κέρκυρα, Ρόδο, Ιθάκη, Λέσβο, Βόλο, Καβάλα, Κω, Πάτμο κ.α.
- Ανάπτυξη δικτύου με μαρίνες για την ενίσχυση του τουρισμού με σκάφη αναψυχής, μόνιμο ελλιμενισμό και υποδομές επισκευαστικές.
- Μεγαλύτερη ευελιξία στις εργασιακές σχέσεις στο τουρισμό (εποχικοί υπάλληλοι κλπ), με σκοπό την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης.
- Ενθάρρυνση της λειτουργίας των ιδιωτικών σχολών τουριστικών επαγγελμάτων, έλεγχος και πιστοποίηση τους ώστε να παρέχουν υψηλού επιπέδου σπουδές.
- Εκτός από το επιτυχημένο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης «ήλιος και θάλασσα», να επιδιωχθεί ανάπτυξη και στο ποιοτικό εναλλακτικό τουρισμό, στο πολιτισμό, στην ελληνική γαστρονομία, στον αθλητισμό, με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της φύσης κάθε περιοχής, τους χειμερινούς προορισμούς, για τουριστική δραστηριότητα όλο το χρόνο. Επίσης ανάπτυξη εξειδικευμένων μορφών υψηλού τουρισμού (συνεδριακός, ιατρικός κλπ).
- Υλοποίηση προγράμματος αναβάθμισης των μουσειακών εγκαταστάσεων, μέριμνα για καθημερινή κανονική λειτουργία τους και για την ανάπτυξη της συναφούς τοπικής οικονομίας. Συνεργασία με πολιτιστικούς συλλόγους.

- Προστασία των ακατοίκητων νησίδων από την άναρχη ανάπτυξη. Οποιαδήποτε εκμετάλλευσή τους να ικανοποιεί ιδιαίτερα αισθητικά, περιβαλλοντικά και αρχιτεκτονικά κριτήρια, ώστε να προστατευθεί το φυσικό κάλλος.
- Δημιουργία εξειδικευμένων διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων (στρατηγικής ανάπτυξης, οικονομικά, marketing, γλώσσες, θέματα που διαπερνούν και άλλες επιστήμες όπως αρχιτεκτονική για τις τουριστικές μονάδες, διακόσμηση, πολιτισμός κλπ). Να λειτουργήσει και ως τόπος προσέλκυσης ξένων για να διδαχθούν σε μια χώρα με τεράστια εμπειρία.

VI. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Άννας Κωφού «**Κρήτη**»
- Αντώνη Βασιλάκη «**Κρήτη, Κνωσός**»
- Θεοχάρη Δετοράκη «**Ιστορία της Κρήτης**»
- Σωσώ Λογιάδου-Πλάτωνος «**Κρήτη Κνωσός**»
- Στέφανος Ψημμένος «**Η ανεξερεύνητη Κρήτη**»
- Νίκου Ψιλάκη «**Μοναστήρια, ερημητήρια της Κρήτης**»,
- Μανώλης Σφακιανάκης «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**»
- Στέργιου Σπανάκη «**Κρήτη (Τουρισμός, Ιστορία, Αρχαιολογία)**»
- Κοκκώσης Χάρης, Τσάρτας Παρις, Γκριμπα Ελευθερία
«**Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού ζήτηση και
προσφορά νέων προϊόντων τουρισμού**»

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- www.wikipedia.gr
- www.crete.tournet.gr
- www.explorecrete.com
- www.flowmagazine.gr
- www.cretetaxitransfers.gr
- www.crete-news.gr
- www.ekriti.gr
- www.tripadvisor.com.gr
- www.discovergreece.com
- www.incrediblecrete.gr
- www.golden-greece.gr
- www.heraklion.gr
- www.cretanbeaches.com
- www.hotelsline.gr
- www.chaniatourism.com
- www.greekhotel.com
- www.rethymno.gr
- www.rethimno.gr
- www.golden-greece.gr
- www.destinationcrete.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

The topic of my thesis is the alternative kinds of tourism (the cultural and ecological tourism in Crete).

In the introduction there are mentioned information about Crete and generally about the whole Greece what do we mean by the term alternative tourism and its characteristics.

In the first section the stages of growing tourism are described as well as the quest of the new forms of it.

In the main subject the alternative forms of Tourism are analyzed: winter, sea, confer, entail farming tourism and last but not least social tourism.

The next section includes the cultural educational and the Eco-naturalist tourism with an analysis for all the municipalities of Crete: Heraklion, Chania, Rethymno and Lasithi.

Finally in the conclusion there are some suggestions on the touristic growth in the island of Crete.